

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 16ης Φεβρουαρίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας – Διεθνής απαγωγή παιδιών – Σύμβαση της Χάγης του 1980 – Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 – Άρθρο 11 – Αίτηση επιστροφής παιδιού – Τελεσίδικη απόφαση διατάσσουσα την επιστροφή παιδιού – Νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία προβλέπει την αυτοδίκαιη αναστολή εκτέλεσης της απόφασης αυτής σε περίπτωση υποβολής σχετικού αιτήματος από συγκεκριμένους εθνικούς φορείς»

Στην υπόθεση C-638/22 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία) με απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Οκτωβρίου 2022, στο πλαίσιο της δίκης

T.C.,

Rzecznik Praw Dziecka,

Prokurator Generalny

παρισταμένων των:

M.C.,

Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe (εισηγήτρια), πρόεδρο του τμήματος, M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen και M. Gavalec, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αμιλίου

γραμματέας: M. Siekierzyńska, διοικητική υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 8ης Δεκεμβρίου 2022,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο T.C., εκπροσωπούμενος από τους I. Antkowiak, adwokat, M. Bieszczad, radca prawny, και D. Kosobucki, adwokat,
- η M.C., εκπροσωπούμενη από τον A. Śliwicka, adwokat,
- ο Prokurator Generalny, εκπροσωπούμενος από τους S. Bańko, R. Hernand και E. Tkacz,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους B. Majczyna και S. Żyrek,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Jacobs, C. Pochet και M. Van Regemorter,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Daniel και E. Timmermans,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. S. Schillemans,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J. Hottiaux και S. Noë,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιανουαρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 11, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2013, L 82, σ. 63), καθώς και των άρθρων 22, 24, 27, παράγραφος 6, και 28, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (ΕΕ 2019, L 178, σ. 1), υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας που κίνησε ο T.C., πατέρας δύο ανήλικων τέκνων, με σκοπό την εκτέλεση απόφασης επιστροφής των παιδιών αυτών στην Ιρλανδία, τα οποία είχαν μετακινηθεί στην Πολωνία από τη μητέρα τους, M.C.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Η Σύμβαση για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, η οποία συνήφθη στη Χάγη στις 25 Οκτωβρίου 1980 (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1980), έχει ιδίως ως σκοπό, όπως προκύπτει από το προοίμιό της, την προστασία των παιδιών, σε διεθνές επίπεδο, από τις επιβλαβείς συνέπειες ενδεχόμενης παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης και την καθιέρωση διαδικασιών για τη διασφάλιση της άμεσης επιστροφής του παιδιού στο κράτος της συνήθους διαμονής του. Η Σύμβαση αυτή, η οποία ετέθη σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 1983, έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4 Κατά το άρθρο της 1, στοιχείο α', η Σύμβαση αυτή έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να διασφαλίσει την άμεση επιστροφή των παιδιών που μετακινήθηκαν ή κατακρατήθηκαν παράνομα σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη.
- 5 Το άρθρο 2 της εν λόγω Σύμβασης ορίζει τα εξής:
- «Τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για να διασφαλίσουν, εντός της επικράτειάς τους, την πραγματοποίηση των σκοπών της Σύμβασης. Προς τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιούν τις διαδικασίες επείγοντος χαρακτήρος που διαθέτουν.»
- 6 Το άρθρο 3 της ίδιας Σύμβασης προβλέπει τα εξής:
- «Η μετακίνηση ή η κατακράτηση παιδιού θεωρούνται παράνομες:
- α) εφόσον έγιναν κατά παραβίαση δικαιώματος επιμέλειας, αναγνωρισμένου σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλη οργάνωση, είτε αποκλειστικά είτε από κοινού με άλλους, από το δίκαιο του κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από τη μετακίνηση ή την κατακράτηση του, και
- β) το δικαίωμα αυτό ασκείτο πραγματικά, αποκλειστικά ή από κοινού με άλλους, κατά τον χρόνο της μετακίνησης ή της κατακράτησης, ή θα είχε ασκηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο εάν δεν είχαν επισυμβεί τα γεγονότα αυτά.
- [...]

επιστροφή του παιδιού, εκτός εάν αποδειχθεί ότι το παιδί έχει ήδη προσαρμοσθεί στο νέο του περιβάλλον.»

- 9 Το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', της ίδιας Σύμβασης ορίζει τα εξής:

«Παρά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, η δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση δεν δεσμεύεται να διατάξει την επιστροφή του παιδιού, εφόσον το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που αντιτίθεται στην επιστροφή του αποδεικνύει:

[...]

β) ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η επιστροφή του παιδιού να το εκθέσει σε φυσική ή ψυχική δοκιμασία ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο να το περιαγάγει σε μια αφόρητη κατάσταση.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 2201/2003

- 10 Οι αιτιολογικές σκέψεις 17 και 33 του κανονισμού 2201/2003 είχαν ως εξής:

«(17) Σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού, η επιστροφή του θα πρέπει να επιτυγχάνεται αμελλητί, και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εξακολουθήσει να ισχύει η Σύμβαση της Χάγης [του 1980] όπως συμπληρώνεται με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και ειδικότερα του άρθρου 11. Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται παράνομα, θα πρέπει να μπορούν να αντιτάσσονται στην επιστροφή του σε συγκεκριμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Εντούτοις, μία τέτοια απόφαση θα πρέπει να μπορεί να αντικαθίσταται από μεταγενέστερη απόφαση δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του. Εάν η απόφαση αυτή συνεπάγεται την επιστροφή του παιδιού, η επιστροφή θα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς να απαιτείται προσφυγή σε καμία διαδικασία για την αναγνώριση και εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το απαχθέν παιδί.

[...]

(33) Ο παρών κανονισμός αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον [Χάρτη]. Ιδιαίτερα, επιδιώκει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 24 του [Χάρτη].»

- 11 Το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 3, του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«1. Όταν ένα φυσικό πρόσωπο, ίδρυμα ή οργάνωση που έχει δικαίωμα επιμέλειας προσφεύγει στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους προκειμένου να εκδοθεί, βάσει της [Σύμβασης της Χάγης του 1980], απόφαση για την επιστροφή του παιδιού το οποίο μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση, ισχύουν οι παράγραφοι 2 έως 8.

[...]

3. Το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης επιστροφής ενός παιδιού, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 1, ενεργεί αμέσως στα πλαίσια της διαδικασίας σχετικά με την αίτηση, χρησιμοποιώντας τις πλέον σύντομες διαδικασίες τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

Ανεξάρτητα από το προηγούμενο εδάφιο, το δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του το αργότερο έξι εβδομάδες από την ενώπιόν του κατάθεση της αίτησης, εκτός αν αυτό καθίσταται αδύνατο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.»

Ο κανονισμός 2019/1111

12 Το άρθρο 22 του κανονισμού 2019/1111 ορίζει τα εξής:

«Όταν ένα φυσικό πρόσωπο, ίδρυμα ή άλλη οργάνωση που ισχυρίζεται ότι συντρέχει παραβίαση δικαιώματος επιμέλειας προσφεύγει, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή κεντρικής αρχής, σε δικαστήριο κράτους μέλους βάσει της σύμβασης της Χάγης του 1980 με αίτημα την έκδοση απόφασης που να διατάσσει την επιστροφή παιδιού κάτω των 16 ετών που μετακινήθηκε ή κατακρατείται παρανόμως σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση, εφαρμόζονται τα άρθρα 23 έως 29, και το κεφάλαιο VI, του παρόντος κανονισμού και συμπληρώνουν τη Σύμβαση της Χάγης του 1980.»

13 Το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«1. Το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης επιστροφής ενός παιδιού, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 22, ενεργεί αμέσως στα πλαίσια της διαδικασίας σχετικά με την αίτηση, χρησιμοποιώντας τις πλέον σύντομες διαδικασίες τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

2. Ανεξάρτητα από την παράγραφο 1, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του το αργότερο έξι εβδομάδες αφότου επιληφθεί της υπόθεσης, εκτός αν αυτό καθίσταται αδύνατον λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.

3. Εκτός εάν αυτό καθίσταται αδύνατον λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, το ανώτερο δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του το αργότερο έξι εβδομάδες αφού έχουν πραγματοποιηθεί όλες οι απαραίτητες διαδικαστικές ενέργειες και το δικαστήριο είναι σε θέση να εξετάσει το ένδικο μέσο, είτε με ακρόαση είτε με άλλο τρόπο.»

14 Το άρθρο 27, παράγραφος 6, του εν λόγω κανονισμού διαλαμβάνει τα εξής:

«Απόφαση που διατάσσει την επιστροφή του παιδιού μπορεί να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή, ανεξάρτητα από την τυχόν άσκηση [έφεσης] εναντίον της, όταν η επιστροφή του παιδιού πριν από την απόφαση επί της [έφεσης] απαιτείται προς το συμφέρον του παιδιού.»

15 Το άρθρο 28 του ίδιου κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Η αρμόδια αρχή εκτέλεσης στην οποία υποβάλλεται αίτηση για την εκτέλεση απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του παιδιού σε άλλο κράτος μέλος ενεργεί αμέσως για τη διεκπεραίωση της αίτησης.

2. Αν απόφαση όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν έχει εκτελεστεί εντός έξι εβδομάδων από την ημερομηνία έναρξης της διαδικασίας εκτέλεσης, ο διάδικος που επιδιώκει την εκτέλεση

ή η κεντρική αρχή του κράτους μέλους εκτέλεσης δικαιούται να ζητήσει από την αρχή που είναι αρμόδια για την εκτέλεση να αιτιολογήσει την καθυστέρηση.»

16 Το άρθρο 100 του κανονισμού 2019/1111 προβλέπει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις αγωγές που ασκούνται, στα δημόσια έγγραφα που συντάσσονται ή καταχωρίζονται επίσημα και στις συμφωνίες που καταχωρίζονται κατά ή μετά την 1η Αυγούστου 2022.

2. Ο [κανονισμός 2201/2003] εξακολουθεί να εφαρμόζεται ως προς τις αποφάσεις που εκδίδονται σε αγωγές που ασκήθηκαν, τα δημόσια έγγραφα που συντάχθηκαν ή καταχωρίστηκαν επίσημα και τις συμφωνίες που κατέστησαν εφαρμοστέες στο κράτος μέλος στο οποίο συνάφθηκαν πριν από την 1η Αυγούστου 2022 και που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.»

Το πολωνικό δίκαιο

17 Το άρθρο 388, παράγραφος 1, του Kodeks postępowania cywilnego (κώδικα πολιτικής δικονομίας) ορίζει τα εξής:

«Όταν η εκτέλεση της δικαστικής απόφασης είναι δυνατόν να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη σε κάποιον διάδικο, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δύναται, κατόπιν αιτήσεως του εν λόγω διαδίκου, να αναστείλει την εκτέλεση της δικής του απόφασης έως την περάτωση της αναιρετικής διαδικασίας. Αν η έφεση απορριφθεί, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δύναται να αναστείλει την εκτέλεση και της πρωτόδικης απόφασης.»

18 Το άρθρο 518², παράγραφος 1, του ίδιου κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο σε υποθέσεις απομάκρυνσης προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980 είναι το Sąd Apelacyjny w Warszawie [(εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία)].»

19 Το άρθρο 519¹, παράγραφοι 2¹ και 2², του εν λόγω κώδικα διαλαμβάνει τα εξής:

«2¹. Αναίρεση ασκείται και σε υποθέσεις απομάκρυνσης προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980.

2². Η αναίρεση της παραγράφου 2¹ μπορεί να ασκηθεί από τον Prokurator Generalny [(γενικό εισαγγελέα του κράτους)], τον Rzecznik Praw Dziecka [(διαμεσολαβητή για τα δικαιώματα των παιδιών)] ή τον Rzecznik Praw Obywatelskich [(συνήγορο του πολίτη)] εντός τεσσάρων μηνών από την τελεσιδικία της απόφασης.»

20 Ο ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (νόμος περί τροποποίησης του κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 7ης Απριλίου 2022 (Dz. U. του 2022, θέση 1098), ο οποίος ετέθη σε ισχύ στις 24 Ιουνίου 2022 (στο εξής: νόμος του 2022), τροποποίησε τον κώδικα πολιτικής δικονομίας εισάγοντας σε αυτόν διάφορες διατάξεις σχετικά με την αναστολή εκτέλεσης των αποφάσεων που εκδίδονται βάσει της Σύμβασης της Χάγης του 1980.

21 Συγκεκριμένα, το άρθρο 388¹ του εν λόγω κώδικα, το οποίο εισήχθη στον τελευταίο με τον νόμο του 2022, έχει ως εξής:

«1. Σε υποθέσεις απομάκρυνσης προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία δυνάμει της [Σύμβασης της Χάγης του 1980], η εκτέλεση δικαστικής απόφασης σχετικά με την απομάκρυνση προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία αναστέλλεται αυτοδικαίως κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε εκ των μνημονευόμενων στο άρθρο 519¹, παράγραφος 2², φορέων, το οποίο υποβάλλεται ενώπιον του δικαστηρίου του άρθρου 518², παράγραφος 1, εντός προθεσμίας που δεν υπερβαίνει τις δύο εβδομάδες από την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης.

2. Η κατά την παράγραφο 1 αναστολή εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης παύει, εφόσον ο φορέας που μνημονεύεται στο άρθρο 519¹, παράγραφος 2², δεν ασκήσει αναίρεση εντός δύο μηνών από την τελεσιδικία της εν λόγω δικαστικής απόφασης.

3. Σε περίπτωση άσκησης αναίρεσης από τον φορέα που μνημονεύεται στο άρθρο 519¹, παράγραφος 2², εντός δύο μηνών από την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης της παραγράφου 1, η αναστολή εκτέλεσης της εν λόγω δικαστικής απόφασης παρατείνεται αυτοδικαίως έως την περάτωση της αναίρετικής διαδικασίας.

4. Ο αιτών την αναστολή εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης της παραγράφου 1 μπορεί να ανακαλέσει την αίτησή του εντός δύο μηνών από την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης, εκτός εάν ασκηθεί αναίρεση από φορέα εκ των μνημονευόμενων στο άρθρο 519¹, παράγραφος 2².

5. Κατόπιν ανακλήσεως της αίτησης για αναστολή εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης της παραγράφου 1, η δικαστική απόφαση καθίσταται εκτελεστή.»

22 Το άρθρο 388³ του εν λόγω κώδικα, το οποίο εισήχθη στον τελευταίο με τον νόμο του 2022, έχει ως εξής:

«Η άσκηση έκτακτης αναίρεσης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 89 του *ustawa o Sądzie Najwyższym* [(νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου)], της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2021, θέση 1904, και του 2022, θέση 480), σε υπόθεση απομάκρυνσης προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, αναστέλλει αυτοδικαίως την εκτέλεση της απόφασης για την απομάκρυνση προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία έως την περάτωση της οικείας διαδικασίας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

23 Ο T.C. και η M.C., αμφότεροι υπήκοοι Πολωνίας, είναι γονείς των ανήλικων τέκνων N.C. και M.C.(1) (στο εξής από κοινού: ανήλικα τέκνα) που γεννήθηκαν στην Ιρλανδία το 2011 και το 2017, αντιστοίχως. Η οικογένεια διαμένει επί έτη στο εν λόγω κράτος μέλος, όπου ο T.C. και η M.C. εργάζονται μόνιμα. Η τελευταία τελεί επί του παρόντος σε μακροχρόνια αναρρωτική άδεια.

24 Το καλοκαίρι του 2021 η M.C., κατόπιν συναινέσεως του T.C., αναχώρησε με τα ανήλικα τέκνα για διακοπές στην Πολωνία. Τον Σεπτέμβριο του 2021 η M.C. ενημέρωσε τον T.C. ότι θα παρέμενε μόνιμα στο κράτος αυτό με τα ανήλικα τέκνα. Ο T.C. ουδέποτε συναίνεσε στη μόνιμη μετακίνηση των τέκνων.

- 25 Στις 18 Νοεμβρίου 2021 ο T.C. άσκησε ενώπιον του Sąd Okręgowy we Wrocławiu (πρωτοδικείου του Wrocław, Πολωνία) ένδικο βοήθημα με το οποίο ζητούσε να διαταχθεί η M.C. να διασφαλίσει την επιστροφή των ανήλικων τέκνων στην Ιρλανδία δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980. Με διάταξη της 15ης Ιουνίου 2022, το ανωτέρω δικαστήριο διέταξε την M.C. να διασφαλίσει την επιστροφή των ανήλικων τέκνων εντός προθεσμίας επτά ημερών από την τελεσιδικία της εν λόγω διάταξης.
- 26 Η M.C. άσκησε έφεση κατά της διάταξης αυτής ενώπιον του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας, Πολωνία), αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο, με διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2022, απέρριψε την έφεση ως αβάσιμη με το σκεπτικό ότι η M.C. δεν μπορούσε να επικαλεστεί κανέναν λόγο άρνησης επιστροφής των ανήλικων τέκνων στην Ιρλανδία. Η τελευταία διάταξη κατέστη εκτελεστή στις 28 Σεπτεμβρίου 2022, χωρίς η M.C. να έχει συμμορφωθεί με την εντολή να διασφαλίσει την επιστροφή των παιδιών στην Ιρλανδία.
- 27 Στις 29 Σεπτεμβρίου 2022 ο T.C. ζήτησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου την περιαφή του εκτελεστήριου τύπου στη διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2022 και τη χορήγηση απογράφου.
- 28 Στις 30 Σεπτεμβρίου 2022 και στις 5 Οκτωβρίου 2022 ο διαμεσολαβητής για τα δικαιώματα των παιδιών και ο γενικός εισαγγελέας του κράτους υπέβαλαν, αντιστοίχως, δυνάμει του άρθρου 388¹, παράγραφος 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022, αίτηση αναστολής εκτέλεσης των τελεσίδικων διατάξεων της 15ης Ιουνίου 2022 και της 21ης Σεπτεμβρίου 2022.
- 29 Στις 21 Νοεμβρίου 2022 ο διαμεσολαβητής για τα δικαιώματα των παιδιών και ο γενικός εισαγγελέας του κράτους άσκησαν έκαστος αναίρεση ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) κατά της διάταξης της 21ης Σεπτεμβρίου 2022.
- 30 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά γενικό κανόνα, οι επί της ουσίας αποφάσεις δευτεροβάθμιου δικαστηρίου είναι τελεσίδικες και εκτελεστές ακόμη και αν ασκηθεί κατ' αυτών αναίρεση ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου του 2022, η μόνη παρέκκλιση από τον κανόνα αυτόν ήταν εκείνη του άρθρου 388 του κώδικα πολιτικής δικονομίας. Το τελευταίο άρθρο επιτρέπει στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο να αναστείλει την εκτέλεση τελεσίδικης απόφασης έως την περάτωση της διαδικασίας ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), εφόσον η εκτέλεση της εν λόγω απόφασης ενδέχεται να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη σε κάποιον διάδικο.
- 31 Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 388¹ του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το οποίο εισήχθη στον τελευταίο με τον νόμο του 2022, ο γενικός εισαγγελέας του κράτους, ο διαμεσολαβητής για τα δικαιώματα των παιδιών και ο συνήγορος του πολίτη (στο εξής από κοινού: νομιμοποιούμενοι φορείς) δύνανται πλέον να επιτύχουν την αναστολή εκτέλεσης απόφασης που διατάσσει την επιστροφή παιδιών βάσει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, εφόσον υποβάλουν αίτηση ενώπιον του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας) εντός προθεσμίας που δεν υπερβαίνει τις δύο εβδομάδες από την τελεσιδικία της απόφασης αυτής. Από τις πληροφορίες που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι οι νομιμοποιούμενοι φορείς δεν υποχρεούνται να αιτιολογήσουν την αίτησή τους. Η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης συνεπάγεται την αυτοδίκαιη αναστολή της οικείας απόφασης για διάστημα τουλάχιστον δύο μηνών.
- 32 Πράγματι, εάν οι φορείς αυτοί δεν ασκήσουν αναίρεση κατά απόφασης επιστροφής ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) εντός της ανωτέρω προθεσμίας, παύει η αναστολή εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης. Αντιθέτως, εάν ασκηθεί το ένδικο αυτό μέσο εντός της

ανωτέρω προθεσμίας, η αναστολή παρατείνεται αυτοδικαίως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 388¹, παράγραφος 3, του κώδικα πολιτικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022, έως την περάτωση της διαδικασίας ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).

- 33 Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, ακόμη και αν το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) απορρίψει την αναίρεση, οι εν λόγω φορείς μπορούν εκ νέου να επιτύχουν την αναστολή εκτέλεσης απόφασης επιστροφής βάσει του άρθρου 388³ του κώδικα πολιτικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022, ασκώντας το ένδικο μέσο της έκτακτης αναίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο αυτό.
- 34 Κατόπιν των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν το άρθρο 388¹ του κώδικα πολιτικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022, συνάδει με την απαίτηση ταχύτητας που διαπνέει τον κανονισμό 2201/2003, και ιδίως με το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού.
- 35 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η ισχύουσα πολωνική νομοθεσία προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι φορείς μη έχοντες την ιδιότητα δικαστηρίου έχουν την εξουσία να προκαλέσουν την αναστολή εκτέλεσης τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, χωρίς η άσκηση της εξουσίας αυτής να υπόκειται σε οποιονδήποτε δικαστικό έλεγχο. Το γεγονός αυτό εγείρει, κατά το αιτούν δικαστήριο, ερωτήματα ως προς τη συμβατότητα της νομοθετικής αυτής ρύθμισης με το άρθρο 47 του Χάρτη, καθόσον στερεί από τους διαδίκους σε διαδικασία επιστροφής τη δυνατότητα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.
- 36 Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο νόμος του 2022 ετέθη σε ισχύ λίγες μόλις ημέρες πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού 2019/1111, ο οποίος ενισχύει τη διαπνέουσα τον κανονισμό 2201/2003 υποχρέωση ταχύτητας, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα των διατάξεων που εισήγαγε ο εν λόγω νόμος στον κώδικα πολιτικής δικονομίας με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας.
- 37 Τέλος, για την περίπτωση που το Δικαστήριο επιβεβαιώσει ότι ο κανονισμός 2201/2003 αντιτίθεται στον ανωτέρω νόμο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν το ίδιο υποχρεούται να αφήσει ανεφάρμοστο τον νόμο σύμφωνα με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης.
- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 11, παράγραφος 3, του [κανονισμού 2201/2003], καθώς και το άρθρο 22, το άρθρο 24, το άρθρο 27, παράγραφος 6, και το άρθρο 28, παράγραφοι 1 και 2, του [κανονισμού 2019/1111], σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του [Χάρτη], την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική διάταξη σύμφωνα με την οποία, σε υποθέσεις απομάκρυνσης προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία δυνάμει της [Σύμβασης της Χάγης του 1980], αναστέλλεται αυτοδικαίως η εκτέλεση δικαστικής απόφασης με αντικείμενο την επιστροφή προσώπου που τελεί υπό γονική μέριμνα ή προστασία εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα [από τους νομιμοποιούμενους φορείς] ενώπιον του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου της Βαρσοβίας) εντός προθεσμίας που δεν υπερβαίνει τις δύο εβδομάδες από την τελεσιδικία της εν λόγω δικαστικής απόφασης;»

Επί του αιτήματος εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

- 39 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εξεταστεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 40 Προς στήριξη του αιτήματός του, το δικαστήριο αυτό επικαλέστηκε λόγους σχετικούς με το βέλτιστο συμφέρον των ανήλικων τέκνων. Ειδικότερα, η σχέση πατέρα/παιδιών καθώς και η ευημερία των τελευταίων θα μπορούσαν να υποστούν ανεπανόρθωτη βλάβη λόγω της απομάκρυνσης των παιδιών από τον πατέρα τους, κατάσταση η οποία έχει παραταθεί εξαιτίας του γεγονότος ότι ο διαμεσολαβητής για τα δικαιώματα των παιδιών και ο γενικός εισαγγελέας του κράτους έκαναν χρήση της δυνατότητας που τους παρέχεται να επιτύχουν την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης επιστροφής στην Ιρλανδία.
- 41 Πρώτον, πρέπει να σημειωθεί ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία, μεταξύ άλλων, των διατάξεων του κανονισμού 2201/2003, ο οποίος εκδόθηκε ιδίως βάσει του άρθρου 61, στοιχείο γ', ΕΚ, νυν άρθρου 67 ΣΛΕΕ, και εκείνων του κανονισμού 2019/1111, ο οποίος εκδόθηκε βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Συνεπώς, οι πράξεις αυτές εμπίπτουν στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, ο οποίος αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να εξεταστεί με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.
- 42 Δεύτερον, όσον αφορά την προϋπόθεση του επείγοντος, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα ανήλικα τέκνα έχουν απομακρυνθεί από τον πατέρα τους για περισσότερο από ένα έτος και ότι η παράταση της κατάστασης αυτής θα μπορούσε να υπονομεύσει σοβαρά τη μελλοντική σχέση των παιδιών με τον πατέρα τους.
- 43 Υπό τις συνθήκες αυτές, το τρίτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε στις 26 Οκτωβρίου 2022, κατόπιν προτάσεως της εισηγήτριας δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου για εξέταση της υπό κρίση αίτησης προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 44 Ο γενικός εισαγγελέας του κράτους αμφισβητεί, όπως πράττει κατ' ουσίαν και η M.C., το παραδεκτό της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως.
- 45 Πρώτον, κατά τον γενικό εισαγγελέα του κράτους, το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο είναι υποθετικό και αλυσιτελές για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Κατ' αυτόν, η εν λόγω διαφορά έχει ήδη επιλυθεί τελεσίδικα και το αιτούν δικαστήριο δεν έχει καμία αρμοδιότητα ως προς την αναστολή εκτέλεσης των τελεσίδικων διατάξεων επιστροφής που εκδόθηκαν σε πρώτο και δεύτερο βαθμό δεδομένου ότι η αναστολή αυτή επέρχεται αυτοδικαίως.
- 46 Δεύτερον, ο γενικός εισαγγελέας του κράτους υποστηρίζει ότι το ερώτημα αυτό είναι απαράδεκτο κατά το μέρος που το αιτούν δικαστήριο ζητεί την ερμηνεία του κανονισμού 2019/1111, δεδομένου ότι ο κανονισμός αυτός δεν έχει κατά χρόνον εφαρμογή εν προκειμένω.

- 47 Κατά πρώτον, υπενθυμίζεται ότι απόκειται αποκλειστικώς στον εθνικό δικαστή, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς της κύριας δίκης και φέρει την ευθύνη για τη δικαστική απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υπόθεσης, εάν τα ερωτήματα τα οποία υποβάλλει στο Δικαστήριο είναι αναγκαία και λυσιτελή. Ως εκ τούτου, καθόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να αποφανθεί [απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2022, *Varhoven administrativen sad* (Κατάργηση της προσβαλλομένης διατάξεως), C-289/21, EU:C:2022:920, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 48 Επομένως, η εκ μέρους του Δικαστηρίου απόρριψη αίτησης εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι δυνατή μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσης ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβάλλονται [απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2022, *Varhoven administrativen sad* (Κατάργηση της προσβαλλομένης διατάξεως), C-289/21, EU:C:2022:920, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 49 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι ο όρος «έκδοση της δίκης του απόφασης» κατά το άρθρο 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αφορά το σύνολο της διαδικασίας η οποία καταλήγει στην έκδοση απόφασης από το αιτούν δικαστήριο. Εντούτοις, ο όρος αυτός πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο, αφενός, να κρίνονται απαράδεκτα πλήθος ερωτημάτων σχετικών με δικονομικά ζητήματα και, επομένως, να μην μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ερμηνείας από το Δικαστήριο καθώς και, αφετέρου, να στερείται το Δικαστήριο της δυνατότητας να αποφανθεί επί της ερμηνείας του συνόλου των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης τις οποίες υποχρεούται να εφαρμόσει το αιτούν δικαστήριο (απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2019, *Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden*, C-678/18, EU:C:2019:998, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 50 Συναφώς, κατ' αρχάς, από την απόφαση περί παραπομπής και τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση προκύπτει, αφενός, ότι ο T.C. είχε ζητήσει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου την περιαφή του εκτελεστήριου τύπου στη διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2022, με την οποία το δικαστήριο αυτό είχε διατάξει την επιστροφή των ανήλικων τέκνων στην Ιρλανδία. Αφετέρου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 388¹, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022, το αιτούν δικαστήριο ήταν υποχρεωμένο να κάνει δεκτές τις αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης της απόφασης επιστροφής που είχαν υποβάλει ο γενικός εισαγγελέας του κράτους και ο διαμεσολαβητής για τα δικαιώματα των παιδιών.
- 51 Υπό τις συνθήκες αυτές, όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεών του, φαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο έχει επιληφθεί αντικρουόμενων αιτήσεων, αφενός, του T.C. και, αφετέρου, του γενικού εισαγγελέα του κράτους και του διαμεσολαβητή για τα δικαιώματα των παιδιών. Οι αιτήσεις αυτές αντανακλούν την ύπαρξη «διαφοράς» μεταξύ των ανωτέρω διαδίκων, η οποία αφορά την εκτέλεση της διάταξης επιστροφής της 21ης Σεπτεμβρίου 2022 και ως προς την οποία το αιτούν δικαστήριο καλείται, στο πλαίσιο των αιτήσεων αυτών, να εκδώσει απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 52 Περαιτέρω, όσον αφορά τη σχέση του προδικαστικού ερωτήματος του αιτούντος δικαστηρίου με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει σαφώς ότι σκοπός του ερωτήματος αυτού είναι να επιτρέψει στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει εάν οι διατάξεις των κανονισμών 2201/2003 και 2019/1111 έχουν την έννοια ότι

αντιτίθενται στο άρθρο 388¹ του κώδικα πολιτικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022, και εάν το ίδιο πρέπει, ενδεχομένως, να αφήσει ανεφάρμοστο το άρθρο αυτό. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το αιτούν δικαστήριο αποδεικνύει επαρκώς ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στο προδικαστικό ερώτημα είναι «αναγκαία», κατά την έννοια του άρθρου 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, προκειμένου το ίδιο να μπορέσει να αποφανθεί επί της ενδεχόμενης αναστολής εκτέλεσης της επίμαχης απόφασης επιστροφής.

- 53 Κατά δεύτερον, το παραδεκτό της υπό κρίση αίτησης προδικαστικής αποφάσεως δεν κλονίζεται από το επιχείρημα του γενικού εισαγγελέα του κράτους ότι ο κανονισμός 2019/1111 δεν έχει κατά χρόνον εφαρμογή εν προκειμένω. Πράγματι, όταν δεν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία μιας διάταξης της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, η ένσταση με την οποία προβάλλεται αδυναμία εφαρμογής της διάταξης αυτής στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αφορά το παραδεκτό της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως, αλλά την ουσία των υποβαλλόμενων ερωτημάτων (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 2006, Manfredi κ.λπ., C-295/04 έως C-298/04, EU:C:2006:461, σκέψη 30, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Dobersberger, C-16/18, EU:C:2019:1110, σκέψη 21).
- 54 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 55 Προκαταρκτικώς επισημαίνεται ότι, καίτοι το υποβληθέν ερώτημα αφορά την ερμηνεία διατάξεων τόσο του κανονισμού 2201/2003 όσο και του κανονισμού 2019/1111, εντούτοις, μόνον ο πρώτος από τους κανονισμούς αυτούς έχει κατά χρόνον εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης. Πράγματι, από το άρθρο 100, παράγραφος 2, του κανονισμού 2019/1111 προκύπτει ότι ο κανονισμός 2201/2003 εξακολουθεί να εφαρμόζεται, μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού 2019/1111, σε αγωγές που ασκήθηκαν πριν από την 1η Αυγούστου 2022. Εν προκειμένω, όπως αναφέρεται στη σκέψη 25 της παρούσας απόφασης, ο T.C. άσκησε το ένδικο βοήθημά του ενώπιον του Sąd Okręgowy we Wrocławiu (πρωτοδικείου του Wrocław) στις 18 Νοεμβρίου 2021.
- 56 Συναφώς, καίτοι η αίτηση του T.C. για την εκτέλεση της διάταξης επιστροφής της 21ης Σεπτεμβρίου 2022 υπεβλήθη μετά την 1η Αυγούστου 2022, εντούτοις, από τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η αίτηση αυτή δεν συνιστά ανεξάρτητη διαδικασία, αλλά αποτελεί στάδιο της διαδικασίας επιστροφής η οποία κινήθηκε με το ένδικο βοήθημα που άσκησε ο T.C. στις 18 Νοεμβρίου 2021 με το οποίο ζητούσε να διαταχθεί η επιστροφή των παιδιών στην Ιρλανδία.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία παρέχει σε φορείς μη έχοντες την ιδιότητα του δικαστηρίου τη δυνατότητα να επιτύχουν την αυτοδίκαιη αναστολή εκτέλεσης, για περίοδο τουλάχιστον δύο μηνών, απόφασης επιστροφής που έχει εκδοθεί βάσει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, χωρίς να υποχρεούνται να αιτιολογήσουν την αίτησή τους αναστολής.
- 58 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 προβλέπει ότι το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης επιστροφής παιδιού ενεργεί αμέσως στο πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας, χρησιμοποιώντας τις πλέον σύντομες διαδικασίες τις οποίες

προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Το δικαστήριο αυτό εκδίδει την απόφασή του το αργότερο έξι εβδομάδες από την ενώπιόν του υποβολή της αίτησης, εκτός εάν αυτό καθίσταται αδύνατο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.

- 59 Κατά πρώτον, κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της αλλά και το πλαίσió της, καθώς και οι σκοποί που επιδιώκονται από την κανονιστική ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2022, *Generalstaatsanwaltschaft München* (Εκδοση και αρχή *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, σκέψη 67].
- 60 Κατ' αρχάς, από το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 και, ιδίως, από τη χρήση των όρων «αμέσως» και «πλέον σύντομες» προκύπτει ότι, σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση, τα αρμόδια δικαστήρια των κρατών μελών υποχρεούνται να εκδώσουν απόφαση επιστροφής του παιδιού εντός ιδιαίτερα σύντομης και αυστηρής προθεσμίας. Η απόφαση αυτή πρέπει, κατ' αρχήν, να ληφθεί το αργότερο έξι εβδομάδες από την υποβολή της αίτησης ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων, κατ' εφαρμογήν των πλέον σύντομων διαδικασιών τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Παρέκκλιση από τον κανόνα αυτόν επιτρέπεται μόνο σε «εξαιρετικές περιστάσεις».
- 61 Περαιτέρω, η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 και, ιδίως, από τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης της Χάγης του 1980.
- 62 Πράγματι, ο κανονισμός 2201/2003 συμπληρώνει και διευκρινίζει, ιδίως στο άρθρο του 11, τους κανόνες της Σύμβασης της Χάγης του 1980 περί της διαδικασίας επιστροφής των παρανόμως μετακινηθέντων παιδιών. Τα άρθρα 8 έως 11 της εν λόγω Σύμβασης και το άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού αποτελούν επομένως αδιαίρετο σύνολο κανόνων δικαίου που έχει εφαρμογή στις διαδικασίες επιστροφής παιδιών τα οποία μετακινήθηκαν παρανόμως εντός της Ένωσης [πρβλ. γνωμοδότηση 1/13 (Προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης) της 14ης Οκτωβρίου 2014, EU:C:2014:2303, σκέψεις 77 και 78].
- 63 Λόγω της σύμπτωσης και του στενού συνδέσμου μεταξύ των διατάξεων του εν λόγω κανονισμού και εκείνων της Σύμβασης, οι διατάξεις της δεύτερης ενδέχεται να επηρεάζουν την έννοια, το περιεχόμενο και την αποτελεσματικότητα των κανόνων του εν λόγω κανονισμού [πρβλ. γνωμοδότηση 1/13 (Προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης) της 14ης Οκτωβρίου 2014, EU:C:2014:2303, σκέψη 85].
- 64 Επομένως, πρώτον, σύμφωνα με το προοίμιο και το άρθρο 1, στοιχείο α', της Σύμβασης της Χάγης του 1980, σκοπός της τελευταίας είναι η άμεση επιστροφή του παιδιού στον τόπο της συνήθους διαμονής του. Δεύτερον, το άρθρο 2, δεύτερη περίοδος, της εν λόγω Σύμβασης υποχρεώνει τις αρχές των συμβαλλόμενων κρατών να χρησιμοποιούν, κατά τη διεκπεραίωση αίτησης επιστροφής, τις διαδικασίες επείγοντος χαρακτήρος που διαθέτουν. Τρίτον, κατά το άρθρο 11, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω Σύμβασης, οι δικαστικές ή διοικητικές αρχές των συμβαλλόμενων κρατών οφείλουν να εφαρμόζουν τις διαδικασίες επείγοντος χαρακτήρος για την επιστροφή του παιδιού. Τέταρτον, το άρθρο 13 της ίδιας Σύμβασης οριοθετεί αυστηρά τις περιπτώσεις στις οποίες η δικαστική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση δεν υποχρεούται να διατάξει την επιστροφή του παιδιού. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', της Σύμβασης της Χάγης του 1980, η εν λόγω αρχή δεν υποχρεούται να διατάξει την επιστροφή του παιδιού όταν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που

- αντιτίθεται στην επιστροφή του αποδεικνύει ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η επιστροφή του παιδιού να το εκθέσει σε φυσική ή ψυχική δοκιμασία ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο να το περιαγάγει σε μια αφόρητη κατάσταση.
- 65 Από το σύνολο των διατάξεων αυτών προκύπτει, αφενός, ότι, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης του 1980, όταν ένα παιδί έχει μετακινηθεί παρανόμως από τον τόπο της συνήθους διαμονής του, η επιστροφή του πρέπει να είναι άμεση κατ' εφαρμογήν των διαδικασιών επείγοντος χαρακτήρος τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Αφετέρου, μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, ιδίως σε περίπτωση σοβαρού κινδύνου για το παιδί, ενδέχεται να μην μπορεί να διαταχθεί η επιστροφή.
- 66 Τέλος, οι σκοποί του κανονισμού 2201/2003, και ιδίως του άρθρου του 11, παράγραφος 3, συνηγορούν ομοίως υπέρ των διαπιστώσεων που διατυπώνονται στις σκέψεις 60 και 65 της παρούσας απόφασης.
- 67 Συνεπώς, πρώτον, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός 2201/2003 εκκινεί από την αρχή ότι πρέπει πρωτίστως να λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ειδικότερα, σκοπός του κανονισμού είναι η αποτροπή της απαγωγής παιδιών μεταξύ κρατών μελών και η άμεση επιστροφή του παιδιού σε περίπτωση απαγωγής (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, σκέψεις 51 και 52).
- 68 Δεύτερον, όπως εξαγγέλλει η αιτιολογική σκέψη 17 του κανονισμού 2201/2003, σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού, η επιστροφή του θα πρέπει να επιτυγχάνεται αμελλητί. Επιπλέον, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται παράνομα θα πρέπει να μπορούν να αντιτάσσονται στην επιστροφή του, μόνον όμως σε συγκεκριμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.
- 69 Τρίτον, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι μεταξύ των σκοπών του άρθρου 11 του κανονισμού αυτού καταλέγεται η επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση [αποκατάσταση του *status quo ante*], ήτοι στην προτέρα της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης του παιδιού κατάσταση (πρβλ. απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, σκέψη 61).
- 70 Τέταρτον, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η διαδικασία επιστροφής είναι, ως εκ της φύσεώς της, συνοπτική, δεδομένου ότι αποσκοπεί, όπως εκτίθεται στο προοίμιο της Σύμβασης της Χάγης του 1980 και στην αιτιολογική σκέψη 17 του κανονισμού 2201/2003, να διασφαλίσει την άμεση επιστροφή του παιδιού (απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, σκέψη 57).
- 71 Επομένως, από τη γραμματική, συστηματική και τελεολογική ερμηνεία του άρθρου 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 προκύπτει ότι η διάταξη αυτή, αφενός, επιβάλλει σε δικαστήριο κράτους μέλους που έχει επιληφθεί αίτησης επιστροφής παιδιού παρανόμως απαχθέντος από τον τόπο της συνήθους διαμονής του να αποφανθεί επί της αίτησης αυτής, κατ' αρχήν, το αργότερο έξι εβδομάδες από την ημερομηνία υποβολής της, χρησιμοποιώντας τις πλέον σύντομες διαδικασίες τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Αφετέρου, μόνο σε ειδικές και εξαιρετικές περιπτώσεις, οι οποίες δικαιολογούνται δεόντως, ενδέχεται να μην μπορεί να διαταχθεί η επιστροφή παρανόμως απαχθέντος παιδιού.
- 72 Είναι αληθές ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 αφορούν τη διαδικασία έκδοσης απόφασης επιστροφής. Παρά ταύτα, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 59 των προτάσεών

- του, ότι η απαίτηση αποτελεσματικότητας και ταχύτητας που διέπει την έκδοση απόφασης επιστροφής βαρύνει και τις εθνικές αρχές κατά την εκτέλεση μιας τέτοιας απόφασης. Πράγματι, το άρθρο αυτό θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας εάν το εθνικό δίκαιο επέτρεπε την αναστολή εκτέλεσης τελεσίδικης απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του παιδιού.
- 73 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η εφαρμογή των ουσιαστικών και δικονομικών κανόνων της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να μη θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού 2201/2003 (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2008, *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, σκέψη 82).
- 74 Επισημαίνεται επίσης ότι ο κανονισμός 2201/2003, επιβάλλοντας υποχρεώσεις σκοπούσες στην έκδοση και, ως εκ τούτου, στην εκτέλεση, το συντομότερο δυνατό, απόφασης που επιτρέπει την άμεση επιστροφή του παιδιού στον τόπο της συνήθους διαμονής του μετά από παράνομη απαγωγή, επιδιώκει, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη του 33, να διασφαλίσει τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που εγγυάται ο Χάρτης, και ιδίως των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού, όπως ορίζονται στο άρθρο 24 του Χάρτη.
- 75 Συναφώς, το άρθρο 7 του Χάρτη κατοχυρώνει το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με την υποχρέωση να λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, όπως αυτό αναγνωρίζεται στο άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη του παιδιού, η οποία εκφράζεται στο άρθρο 24, παράγραφος 3, του Χάρτη, να διατηρεί τακτικώς προσωπικές σχέσεις και με τους δύο γονείς του [πρβλ. απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2022, *Belgische Staat* (Εγγαμη ανήλικη πρόσφυγας), C-230/21, EU:C:2022:887, σκέψη 48].
- 76 Ωστόσο, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, στον βαθμό που ο τελευταίος περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Το άρθρο 53 του Χάρτη προσθέτει συναφώς ότι καμία διάταξή του δεν πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι περιορίζει ή θίγει, εντός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, τα αναγνωριζόμενα, μεταξύ άλλων, από την ΕΣΔΑ δικαιώματα [πρβλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2022, *CJ* (Απόφαση αναβολής παράδοσης λόγω ποινικών διώξεων), C-492/22 PPU, EU:C:2022:964, σκέψη 79 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 77 Επομένως, όσον αφορά το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 7 του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2022, *Orde van Vlaamse Balies* κ.λπ., C-694/20, EU:C:2022:963, σκέψη 25), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει ότι, σε υποθέσεις που αφορούν αποφάσεις εκδιδόμενες βάσει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, η καταλληλότητα ενός μέτρου πρέπει να αξιολογείται, μεταξύ άλλων, υπό το πρίσμα της ταχύτητας εφαρμογής του. Οι υποθέσεις αυτές χρήζουν επείγουσας διεκπεραίωσης, καθόσον η πάροδος του χρόνου μπορεί να έχει ανεπανόρθωτες συνέπειες στις σχέσεις μεταξύ των παιδιών και του γονέα που δεν διαμένει μαζί τους. Η καθυστέρηση και μόνον της διαδικασίας επιτρέπει να διαπιστωθεί ότι οι αρχές δεν έχουν συμμορφωθεί με τις θετικές υποχρεώσεις που υπέχουν από την ΕΣΔΑ (πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 28ης Απριλίου 2015, *Ferrari κατά Ρουμανίας*, CE:ECHR:2015:0428JUD000171410, § 49).

- 78 Κατά δεύτερον, υπό το πρίσμα ακριβώς της ερμηνείας του άρθρου 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003, η οποία εκτίθεται στις προηγούμενες σκέψεις της παρούσας απόφασης, πρέπει να καθοριστεί εάν η διάταξη αυτή αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η περιγραφόμενη στη σκέψη 57 της παρούσας απόφασης.
- 79 Όπως προκύπτει από τις παρασχεθείσες στο Δικαστήριο πληροφορίες, η εκτέλεση απόφασης επιστροφής αναστέλλεται αυτοδικαίως, δυνάμει της ανωτέρω νομοθετικής ρύθμισης, για διάστημα τουλάχιστον δύο μηνών, εφόσον κάποιος από τους νομιμοποιούμενους φορείς υποβάλει αίτηση αναστολής ενώπιον του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας) εντός δύο εβδομάδων από την τελεσιδικία της απόφασης αυτής.
- 80 Επιπλέον, εάν, μετά την υποβολή της ανωτέρω αίτησης, ο εν λόγω φορέας ασκήσει αναίρεση ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) κατά της απόφασης επιστροφής, η αναστολή εκτέλεσης της τελευταίας παρατείνεται αυτοδικαίως έως την περάτωση της αναίρετικής διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου αυτού.
- 81 Κατ' αυτόν τον τρόπο, πρώτον, η υποβολή της εν λόγω αίτησης συνεπάγεται την αναστολή, για διάστημα τουλάχιστον δύο μηνών, της εκτέλεσης απόφασης επιστροφής παιδιού στον τόπο της συνήθους διαμονής του, ακόμη και αν η εν λόγω απόφαση έχει καταστεί τελεσίδικη. Η επιστροφή αυτή μπορεί να ανασταλεί έτι περαιτέρω εάν οι νομιμοποιούμενοι φορείς αποφασίσουν να ασκήσουν αναίρεση κατά της εν λόγω απόφασης. Λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων ταχύτητας που διαπνέουν το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003, η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης ενδέχεται, συνεπώς, στον βαθμό που συνεπάγεται την αυτοδίκαιη αναστολή εκτέλεσης απόφασης επιστροφής, να καταστήσει το άρθρο αυτό άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας. Επιπλέον, οι εν λόγω φορείς θα μπορούσαν εκ νέου να επιτύχουν την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης επιστροφής βάσει του άρθρου 388³ του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το οποίο εισήχθη στον τελευταίο με τον νόμο του 2022, ασκώντας την προβλεπόμενη σε αυτό έκτακτη αναίρεση.
- 82 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δίμηνη αναστολή εκτέλεσης της απόφασης επιστροφής υπερβαίνει αφ' εαυτής την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη του κανονισμού 2201/2003, να εκδοθεί η οικεία απόφαση.
- 83 Δεύτερον, από τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η εκτέλεση της απόφασης επιστροφής αναστέλλεται αυτοδικαίως κατόπιν απλού αιτήματος των νομιμοποιούμενων φορέων. Οι φορείς αυτοί, οι οποίοι, επιπλέον, δεν έχουν την ιδιότητα του δικαστηρίου, δεν υποχρεούνται να αιτιολογήσουν το αίτημά τους, το δε Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας) υποχρεούται να κάνει δεκτό το αίτημά τους χωρίς να μπορεί να ασκήσει συναφώς δικαστικό έλεγχο. Κατά συνέπεια, η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης νομοθετική ρύθμιση δεν φαίνεται ικανή να διασφαλίσει, όπως έχει ήδη υπομνησθεί στη σκέψη 71 της παρούσας απόφασης, ότι η επιστροφή του παιδιού στον τόπο της συνήθους διαμονής του δύναται να ανασταλεί μόνο σε ειδικές και εξαιρετικές περιπτώσεις και, εν πάση περιπτώσει, δεν διασφαλίζει ότι η αναστολή αυτή είναι δεόντως αιτιολογημένη.
- 84 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 47 του Χάρτη δεν επιτρέπει σε δημόσια αρχή να εμποδίζει την εκτέλεση δικαστικής απόφασης, δεδομένου ότι το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής που κατοχυρώνεται στο άρθρο αυτό θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν η έννομη τάξη κράτους μέλους επέτρεπε να παραμείνει, σε βάρος ενός των διαδίκων, ανεκτέλεστη μια τελεσίδικη και δεσμευτική δικαστική απόφαση (πρβλ. αποφάσεις της 30ής Ιουνίου 2016, Toma και Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci,

C-205/15, EU:C:2016:499, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία της 29ης Ιουλίου 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, σκέψεις 72 και 73, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, σκέψη 36).

- 85 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται ότι εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως αυτή που περιγράφεται στη σκέψη 57 της παρούσας απόφασης δύναται να θίξει την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003.
- 86 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το επιχείρημα της Πολωνικής Κυβέρνησης ότι, κατ' ουσίαν, η νομοθετική αυτή ρύθμιση είναι αναγκαία προκειμένου να μπορέσουν οι νομιμοποιούμενοι φορείς να ασκήσουν αναίρεση ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και να αποτραπεί κατ' αυτόν τον τρόπο, σε περίπτωση αναίρεσης της απόφασης επιστροφής από το ανωτέρω δικαστήριο, η πρόκληση ανεπανόρθωτης βλάβης στα παιδιά λόγω του εκτελεστού χαρακτήρα της εν λόγω απόφασης.
- 87 Πράγματι, όπως εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, αφενός, πριν από την εισαγωγή του άρθρου 388¹ στον κώδικα πολιτικής δικονομίας με τον νόμο του 2022, το άρθρο 388 του κώδικα αυτού προέβλεπε ήδη έναν μηχανισμό μέσω του οποίου το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας) μπορούσε να αναστείλει, κατά περίπτωση, την εκτέλεση τελεσίδικης απόφασης επιστροφής κατόπιν αιτήματος ενός από τους νομιμοποιούμενους φορείς, εφόσον το δικαστήριο αυτό εκτιμούσε ότι το παιδί ήταν πιθανό να εκτεθεί σε σοβαρό κίνδυνο φυσικής ή ψυχικής δοκιμασίας σε περίπτωση επιστροφής.
- 88 Αφετέρου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η δικαστική προστασία του παιδιού αυτού έναντι ενός τέτοιου κινδύνου διασφαλίζεται, κατ' αρχήν, ήδη με τη δυνατότητα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου [πρβλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Belastingdienst/Toeslagen (Ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης), C-175/17, EU:C:2018:776, σκέψη 34], ακόμη και όταν προβάλλεται η ύπαρξη σοβαρού κινδύνου κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', της Σύμβασης της Χάγης του 1980.
- 89 Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 82 έως 84 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, από το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 24 και 47 του Χάρτη, δεν μπορεί να συναχθεί ότι το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέψουν πρόσθετο βαθμό δικαιοδοσίας κατά απόφασης επιστροφής, όταν η απόφαση αυτή έχει εκδοθεί στο πλαίσιο διαδικασίας η οποία περιλαμβάνει ήδη δύο βαθμούς δικαιοδοσίας και επιτρέπει να ληφθεί υπόψη η ύπαρξη κινδύνων σε περίπτωση επιστροφής του παιδιού. Κατά μείζονα λόγο, το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσδώσουν στα ένδικα μέσα που ασκούνται κατά μιας τέτοιας απόφασης αυτοδίκαιο ανασταλτικό αποτέλεσμα, σε αντίθεση προς ό,τι φαίνεται να προβλέπει το άρθρο 388¹, παράγραφος 3, του κώδικα πολιτικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο του 2022.
- 90 Κατά τρίτον και τελευταίο, όσον αφορά τις συνέπειες του συμπεράσματος που διατυπώνεται στη σκέψη 85 της παρούσας απόφασης, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει στον εθνικό δικαστή, στον οποίο έχει ανατεθεί να εφαρμόζει, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης, την υποχρέωση να διασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα των απαιτήσεων του εν λόγω δικαίου στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί, αποφασίζοντας αυτεπαγγέλτως να αφήσει εν ανάγκη ανεφάρμοστη κάθε εθνική ρύθμιση ή πρακτική, έστω και μεταγενέστερη, η οποία αντιβαίνει σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα, χωρίς να οφείλει να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνιση της εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής είτε διά της νομοθετικής οδού είτε

μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτελέσματα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 53].

- 91 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο κανονισμός έχει γενική ισχύ και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Συνεπώς, λόγω της ίδιας της φύσης του και της λειτουργίας που επιτελεί στο σύστημα των πηγών του δικαίου της Ένωσης, ο κανονισμός μπορεί να γεννήσει υπέρ των ιδιωτών δικαιώματα τα οποία τα εθνικά δικαστήρια έχουν υποχρέωση να προστατεύουν (πρβλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, Muñoz και Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, σκέψη 27).
- 92 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 επιβάλλει στα κράτη μέλη σαφή και ακριβή υποχρέωση ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, η οποία δεν συνοδεύεται από καμία προϋπόθεση όσον αφορά την απαίτηση ταχύτητας στην οποία υπόκεινται οι διαδικασίες σχετικά με την έκδοση απόφασης επιστροφής κατά την έννοια της Σύμβασης της Χάγης του 1980. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο υποχρεούται να διασφαλίσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την πλήρη αποτελεσματικότητα της διάταξης αυτής του δικαίου της Ένωσης, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη την εθνική νομοθετική ρύθμιση που θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα της εν λόγω διάταξης.
- 93 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία παρέχει σε φορείς μη έχοντες την ιδιότητα του δικαστηρίου τη δυνατότητα να επιτύχουν την αυτοδίκαιη αναστολή εκτέλεσης, για διάστημα τουλάχιστον δύο μηνών, απόφασης επιστροφής που έχει εκδοθεί βάσει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, χωρίς να υποχρεούνται να αιτιολογήσουν την αίτησή τους αναστολής.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 94 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία παρέχει σε φορείς μη έχοντες την ιδιότητα του δικαστηρίου τη δυνατότητα να επιτύχουν την αυτοδίκαιη αναστολή εκτέλεσης, για διάστημα τουλάχιστον δύο μηνών, απόφασης επιστροφής που έχει εκδοθεί βάσει της Σύμβασης για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, η οποία

συνήφθη στη Χάγη στις 25 Οκτωβρίου 1980, χωρίς να υποχρεούνται να αιτιολογήσουν την αίτησή τους αναστολής.

(υπογραφές)